

Sveriges minsta psalmbok

Den av Ignatius Meurer tryckta och utgivna psalmboken, som i artikeln "En ungdomens psalmbok från år 1648", har kallats M 2.48 till skillnad från den liknande M 48, har gått under namnet "Sveriges minsta psalmbok". (SGL, 32, 1957, s. 19 f.) Den gör onekligen skäl för namnet. Den innehåller nämligen blott 69 psalmer, under det att "systerpsalmboken", som även av Meurer kallats för en liten psalmbok, har 121 psalmer. Samtliga psalmer i M 2.48 äro hämtade från 1645 års psalmbok. Det finns en alldeles bestämd överensstämmelse med M 48 även på det viset, att båda ha med "Then helge Andes nåd", som hör hemma i Uppsalapsalmbokens s. k. tillägg. Man skulle med fullt fog kunna karakterisera M 2.48 som en miniatyrupplaga av M 48, som i sin tur är en förminskad barn- och ungdomsdition av 1645 års Uppsalapsalmbok.

Det är givetvis av mycket stort intresse att lägga märke till, vilka psalmer,

som trots den ytterst kraftiga nedskärningen till 69 st. ansågs vara oundgängliga för ägaren av psalmboken. Disposition och uppställning överensstämmer med det utbildade mönstret. Psalmboken är indelad i de fem ständigt återkommande huvudstyckena. I. Catechismus, författat i sånger. II. Några Davidz psalmer. III. Några evangeliske liknelser. IV. Åhrliche höghtijders psalmer. 1. Om Jesu Christi mandoms anammelse. 2. Jwle-höghtijdh. Om Christi menniskelige födelse. 3. Om Christi omskäreelse. 4. Om Jesu Christi pijn och död. 5. Påscha högtijdh. Om Jesu Christi opståndelse. 6. Om Christi himmelfärd. 7. Pingedaga höghtijdh. Om then H. Anda. V. Åtskillighe Psalmer om allehanda nödtorffter. 1. Om Gudz ordz wärkan. 2. Om menniskionnes vprättelse och salighet. 3. Tacksäyelse ps. för wälgerningar. 4. Emoot allehanda anfechtningar. 5. Morgon psal. 6. Afton psal. 7. Om echterskaps ståndet. 8. Tröstepsalmer.

Af diupsens nödh
Alle christne frögda
All then ganska christenheet
Allenaste Gudh i
Ach wii syndare arme
Aff Adams fall är
Christus är födder aff
Christus then rätta

Christ lågh i dödzens
Christus är opstånden
Christe som liws och
En rijker man, wäldiger
En jungfru födde itt
Fader wår som i himbl.
Förbarma tigh Gudh
Frögder eder alle

Gudh står i Gudz försambling
Gudh aff sine barmhertigheet
Herre hoo skal ewinnerlig
Hwad kan migh stå til
Hielp migh min Gudh
Herren vthi sin högsta
Högfärd är en odygd
Hielp Gudh at iagh

Hwar man må nu wäl	Min siäl skal lofwa	Säl är the m. som icke
Jesus Christus är wär	Mit hierta hwij grämer	Säl är the m. som fru.
Jerusalem tu helga	Nw bidie wij then	Sigh frögde nw him.
Jesus vppå korset	O Gudh wij lofwa tigh	Thesse äro the tijo
Jagh ropar til tigh	O Fader wår högd	Then som wil en christ.
Jesus Christus han	O Herre Gudh af him.	Then som vnder hans
Jesus tu äst wår saligheet	O meniskia wil tu bet.	Then helge Andes
Itt barn är födt i Betleheem	O Gudh wår Fader	Vthan Herren faller
Jag wil aff hiertans	O reene Gudz lamb	Wij tro vppå en alzm.
Kommer hijt til migh	O tu helge Ande kom	Wår Herre Christ
Kom Helge Ande	O Fader wår barmh.	Wår Gudh är oss en
Låt thet icke förtryta	O Herre Gudh tin	Waker vp i christne
Lofwat ware tu Jesu	O Gudh förlän migh	Werldenes frelsare
Min siäl prijsar	O Gudh tin godhet	Wij lofwom Christ
Min Gudh, min Gudh	På tigh hoppes iagh	Wälsignat ware Jesu

Som man kan finna även vid en mycket hastig genomläsning av denna psalmförteckning, innehåller alltså "Sveriges minsta psalmbok" åtskilliga av de mest slitstarka psalmerna i svensk psalmbokshistoria. Vi ska blott välja några få exempel och begränsa oss till tiden mellan utgivningen av nämnda psalmbok och psalmboksrevisionens arbete i början av 1690-talet. Sålunda återkommer psalmen "Af diupsens nödh" minst drygt 80 gånger under loppet av knappa 50 år. Detsamma skulle också kunna sägas om "Frögder eder alle", som måhända inte är fullt så spridd, men som dock torde kunna beläggas i bortåt 80-talet psalmtryck. Fullt jämförbar med den sistnämnda är psalmen "Gud af sine barmhertighet". "Mitt hierta hwi grämer tu tig, För werldsens godz så sorgelig" torde även höra till de starkaste konkurren-

terna om popularitet i de stora "psalmbokskullarna" från mitten av 1600-talet och fram till den swedbergiska psalmboken och biskoparnas reviderade psalmbok av 1695.

"Sveriges minsta psalmbok" skulle kunna sägas väl försvara sin plats i vårt lands psalmboksflora. Den innehåller inga märkvärdigheter, men det är inte heller sagt, att en psalmbok, inte ens från 1600-talet, skall vara något slags andligt kuriositetskabinett. Ägaren till Meurers lilla psalmbok har inte behövt sakna andlig färdkost på pilgrimsvandringen genom livet, och han har inte behövt sväva på målet om de stora livsfrågorna. Vi får hoppas, att det även gällt ägaren till det exemplar, som använts för denna skiss, nämligen Carl Samuel von Gegerfelt 1638–1684.

Bengt Wahlström